

نومرو : ۱۰۵

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائره اجتهاد

تهلهفون نومروسی : ۸۶۵

“ Idjtihad ” Constantinople

بشنجی سنه

مدیر مرخص : الہامی صفا

حریت فکریه یه خادم
هر هفته چیقار اجتماعی ، ادبی مجموعه

اجتہاد

۸ مایس ۱۳۳۰

آبونہ

سنه لک آلتی آلق

تورکیا ایچین : ۵ غروش ۳۰ غروش
ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارہ

کیدر کیتمز یازمقدمه اولدینی شیئی بر اقدینی یزدن
باشلایه رق کویا کیمسه کندیسینی راحتسز ایتمه مش کی
دوام ایده ردی . یازارکن اوموزی باشندن یازدقلری
اوقونسه بیله قطعاً قوتور کتیر مزدی ، ینه دوام ایده ردی .
موپاسانه کوره « الهام » بی معنا بر کله ایدی . بویله
بر اعتماد نفس ایسه قولای قولای اکتساب ایدیه مز .

موپاسان ادبیاته شو یوله انتساب ایتشدن :

هنوز بحریه نظارتنده اوافق بر مأمور ایکن یازدینی
حکایه لری ، آثار ادبیه بی استادی اولان « فلوهر » ه
کوتوروردی . آیلرجه ، ییللرجه ، یدی سنه قادار بر
زمان ظرفنده ، بو آثار اومدهش استاد طرفدن یرتیلوب
آتیلدی . فقط بالاخره طلبه استادی چکدی . فی الحقیقه
فرانسه حکایه نویساری میاننده یالکز ، بر چوق انافس
آثار میدانده قویان موپاساندر ، اثرلری عین حیاتدر ،
تصویر ایتدیکی اشخاص بذاته متحرکدر . حقیقی وهر کون
تصادف ایتدی کمز انسانلر کی یورورلر ، سویلرلر ، حرکت
ایده لرلر . کندیلرینه حیاتده تصادف ایتمشزدر . بناءً علیه
آشالرمزدر . موپاسان آثارینی دوشومنه دن یازیورمش ،
کوردیکی بر صحنه حیاتی تصویر ایدیورمش کی کورینیر .
حالبوکه پک چوق محررلردن زیاده دوشوندورور .

شوراسی ده شایان نظردرکه بو محررک آثاری هر کسی
تطمینه کافی در : هم ارباب اذعان و عرفانی ، هم ده عوامی .

صالح فؤاد

وقایع مالیه و اقتصادیه

بو آیک مهم وقایعندن برینی استقراض عقدینک تأمین
تشکیل ایدیور . سکز یوز میلیون فرانلق استقراضدن
بحث ایدن فرانسیز مطبوعاتی ترکیا و فرانسه نك منافعی ده
تعداد ایدیورلر . اولا بونلری خلاصه ایدلم .

ترکیانك استفاده لری :

(۱) — كمرک رسمنك قیمت مخمنه اوزرنده یوزده درت
تزییدی .

(۲) — بیوک شهرلرله امتعه ادخالندن اوقتر ووا ویاخود
استهلاک رسومی تحصیل .

کورونمکه باشلادی . آرتق بوندن سوکره کی حیاتی ،
اوقریب الزوال حیاتی بر حالت احتضار عد اولونا بیلیر .
بر کیجه « موپاسان » آله کچن بر اوسستره ایله بوغازینی
کسمکه قالقیشدی . یارا بالنسبه خفیفدی . آز زمان
ایچنده انی اولمانه یوز حلو تدی . فقط دماغی انی اولمایا حق
بر حاله کلمشدی ...

* *

موپاسان نره ده اقامت ایدرسه ایتسین مسافر دعوت
ایتمکی پک سوه ردی . بو رسم قبوللره هر صنف خلق
مدعو ایدی . هر صنفک نوعاً یوم مخصوصی واردی .
موپاسانك مجلسلرنده قونوشیلیر ، اوینایردی . فقط
کاغداویونی و امثالی اوینلر دکل ، عادتاً چوجوق اوینلری
مظیر رغبت اولیوردی . بومیانده بالخاصه مندیل اوینو
مشهور اولمشدی . بو اوین ، سالونك مختلف یرلرنده
اوطوران ذواتك بر برینه آتدقلری بر مندیلی اورته ده
طولاشان « ابه » نك یا قالا یه بیلمه سندن عبارتدر .

موپاسان بو اوینو آك زیاده « علمی و ادبی » کچین
محالس کبارانه یه بیله ادخال ایتمشدی . حتی او وقتلر
آقاده می اعضا سندن بولنان فیلسوف « قارو » بیله مندیل
اوینونه اشتراك ایتمشدی . مشهور بر آووقات مندیل
اوینو جنته کرتار اولدی !.

موپاسان کونده آنجق ایکی ویا اوچ ساعت چالیشیردی
باشقه زمانلرینی کز مکه ، اکانمکه ، سیاحتله ، کورک
چکمه کله ، یوزمکه امرار ایده ردی .

ایکیسی دیری اولق اوزره صودن اونو متجاوز
وجود چیقارمشدر . محبی « والدهق روسو » نك
اصرارلرینه رغماً « لهریون دونور » نشانته طالب اولق
ایسته مه ین موپاسان حامل اولدینی تخلیصیه مدالیه سیله
افتخار ایده ردی . ناصیل یوزدیکینی نه یوله « قولاجلامه » لر
آتدینی ، قاج متروندن اطلاعاتینی آکلاتیرکن ذوق بولوردی .
موپاسانك سهولت تحریری واردی . فقط هر نه دنسه
بو حالی صاقلاردی . چالیشدینی وقت یمک یر ،
لقردی ایده ر کی سکونتله چالیشیردی . بو ائنده بر
مسافر کسه قبول ایتمکدن استتکاف ایتزدی . مسافر

تطبيق ايدملك ايسنه نيلان مالی بويقوتارزه نهايت ويرلمش اولسندن طولاي انظار بمنونيت ايلد کدن صکره خلاصه دييورکه :

« يوزده بش فائضه عقد ايديلن يکي استقراض يوزده (۹۳,۲۵) قيمت اخراجيه اوزرندن چتاريله جقدر . بومقدارک پک اشاغی اولديغی اکلایمچون بورسه فيثاتلری نظر دفته المی کافيدر .

استقراض حاضرک فائض حقیقته يوزده بش دکل (۵,۲۶) به داخل اولمده در . اگر اسکی استقراضلری بویکی استقراض شرائطه تطبيق ايدمدهک اولورسه ق اوزمان يوزده (۴) فائضی دیون موحدهک بورسه دهکی قیمتی محاربهک متعدد مغلوبتلدن صکره اک اغیر زمانلرده بیله يوزده (۷۸) دن اشاغی دوشمه مش اولديغی کوروز . شباط آينده بورسه دهکی فيثات (۸۶,۵) - (۸۶,۶۰) اوزرنده ايکن يکي استقراض شرائطک اعلانیله برابر (۸۱,۶) دوشمشدر .

في الحقیقه يوزده بش فائضی استقراض تحویلاتی يوزده (۹۳,۲۵) قيمت اوزرنه آلمی ممکن ايکن يوزده (۴) فائضی استقراض تحویلاتی يوزده (۸۵) قيمت اوزرندن آلمده نه فائده اوله بيلير ؟ يوزده (۵) فائضی استقراض تحویلاتی اشترا ايدلديکی تقدیرده سرمايه يوزده (۴,۸) . ايکنجی تقدیرده ايسه يوزده (۵,۳۵) فائض کتيره جکدر .

يوزده درت فائضه دیون موحدهک بورسه دهکی فيثاتک يوزده (۸۱) ی محافظه ايتمی يوزده (۵) فائضی استقراض قيمتک ترمی اميد ايدلسندن . يوقسه اولنکده دوشمسی لازم کایر . محرر محترم بعده استقراض بدلاتک دفعه ويرلميه رک ايکی تقسيطده ويرلمه سی اسبابی ايضاح ايليور . بوندن متولد ضرری کوسترييور . بوتون مطالعاتی بر حمله ايله تلخيص ايله مک لازم کایر سه بانقه لرک استقراضک ايلک اخراج ايديله جک قسمندن (۲۰) ميلیون فرانق قازاندق لری ذکر ايتمک کافيدر . اکلامی استقراضده کی قازانجی ... بعده دها اشاغی طرفلرده مهم بر سؤال ایراد ايدیور . دييورکه :

« بانقه لر (۸۰) ميلیون فرانقلی آوانس اعطاسی ممکن اولدينی حالده استقراضک ايلک قسمی نچون احتياجه تطمين ايدمدهک مقداره 'بلاغ ايتيورلر ؟ »

بو سؤاله ويرديکی جواب ده شودر :

« چونکه ترکيانک اسارت مایه دن تماماً قورتلدی اولنرک ايشنه کلیور . ويريلن اوانسک وعده سی پک قيهده در . بانقه لرک مذکور اوانسک تماماً اعاده سی طلب ايدوب ترکيانی تکرار مشکلات مالییه اوغراقلری محملدر . »

(۳) . — اسپرتو ، پترول ، سيفاره کاغدی ، اسقامیل کاغدی ، کبريت وشکره انحصار وضعی .

(۴) . — بیوک شهرلرده طریق بدلی طرحی .

(۵) . — قیمت غنمه اوزرندن تحصیل اولنان کمرک

رسوم حاضره سنه مقابل وزن و عدد اوزرنه بر رسم اضافی طرحی .

(۶) . — اجنبی پوسته لرک الغاسنه ضمانت ايتيه جکی

[ترکيانک استفاده سی ديه قيد اولنان بتون بوشيلر ديکر دول معظمه نک قباونه معلق اولدينی اونودلایدر .]

فرانسه نک استفاده لری :

(۱) . — تیمور يوللری . صامسون . سيواس خطی ايله

شعبه لری .

(۲) . — ليمانلر . يافه وحيفا ليمانلری . (ترکيا ملی

بانقه سی طرفندن قره دکز ليمانلری حقنده حائر اولدينی امتیازدن فراغت ايتديکی تقدیرده اوليمانلر انشا آنک فرانسه صنایعنه محاله سی)

(۳) . — سوريه تبور يوللریک تسويه سی .

(۴) . — فرانسه رؤسای ختيره وتدريسيه سنک ۱۸ کانون

اول سنه ۹۱۳ ده صلح کشيده سی اجرا ايديلن صورت تسويه توفيقاً تصدیق

(۴) . — جزایر لیلرک فرانسه خمیسی عد ايدلکاری

خصوصاً تونسلرله فاسیلرک دخی بونلرله تمثلی .

(۶) . — قاپيتولاسيونلر بختنده فرانسه قونسلو - خانه لری

حکومتخانه لرنده اجراسی لازم کلن حبس احتیاطی ايله توقيفلرده عائد احکامک هر درلو اختلاف امکانتی ازاله ايدمدهک صورته ودها واضح بر طرفلرده تصریحی .

استقراض واقعک فوائد و محاذیری حقنده مطالعه در میان

ایتمه دن اول انتشار ایدن بر قاچ مقاله بی کوزدن کچیره لم .

استقراضک لانیاتی اکلایمچون (تصفیر افکار)

بر متخصمه یازدیرديغی بیانه ايکی اوچ مقاله نشر ايتمشدر .

مقالات مذکوره حقیقه مهم اولدينی ایچون مختصراً

نظر مطالعه یه المنی ، وکندی مطالعه مزه ترجیح ايتمی موافق کوردک .

محرر مقاله « استقراضک عقد ايدلسندن طولاي

بتون اهالی براز نفس آله رق خفیفلندی . آرتق دولت

مأمورلری معاشرلری آله جقدر ، بونکله برابر اوناره

پاره سزلق زماننده ویرمه سی به مال ویرمش اولان اصناف

وتجازه استیفای حقوق ايليه جکدردر « دیدکدن و دولتک

پک بیوک فائض اوده مکده بولندينی بعض اوانسلردن

قورتلش و آرتق شوسه يوللری ، صامسون - سيواس

شمندوفری ایچون پاره تدارک ايدلمکله برابر اوروپاچه

ایکسچی مقاله ده شویله باشلیور : اوروپا نك ترکیایه اولان هدیه لری . او قدرهالی به مال اولیور که اوزون اوزادی به تشکراته محل بوقدر . بوکا مقابل ایلریده منافع مملکتی وقابه مقصدیله متیقظ بولتی ایچون اورته ده بر چوق سبیل واردر دیور . بو میانه شکر ، پتول ، مسکرات ، سیغاره کاغدی کبریت و او یون کاغدلری اوزرینه انحصار وضعی موضوع بیت اولدینی قید ایدیلور ، انحصارک تدقیق صرہ سنده ده بونلرک رژی کبی انحصارلره حیدان ویرلامسینی ، دولک بونلری یا کندی اداره سنه آلسی ، ویاخود (Akcise) اصولی قبول ایله سی لازم کلدیکنی درمیان ایدیلور .

بو مطالعات حقیقه مهمدر . استقراضک نه کبی شرائطه استحصا ل اولدینغی ، و اوروپا لیلرک بویوزدن فصل میلیونر قازاندینغی کوسترمی انتباهه خدمت ایده چکی کبی بوندن بویله نظر مطالعه یه آلمسی لازم کن خصوصاتی ده ارا نه ایله مسی شهبه سز فائده بخشدر . یالکیز شوراده قید ایدیه چک برنقطه واردر که اوده اوروپا نك بویوقواژ تطبیقنه قالقشیدینی صرہ لرده شوصورتله استقراض عقدینه موفقیئت حکومت ایچون پک بیوک بر موفقیئت اولما یدر . بوموفقیئت تأمین ایدن رجال حکومتک بوندن بویله وارد اوله جق منافعی ده همده ده ا حضور قلبه نظر دفته آله جقلری ، و دولته تأمین قابل اوله ییلن بتون فوائدی تأمین ایله جکلری شهبه سزدر .

تمتع ویرکوسنک تبعه اجنبیه تشمیلی حقنده درسعادت سفراسیله مأمورین عثمانیه بیننده جریان ایدن مذاکره حسن صورتله نتیجه نمش ، و کیفیت تشمیله دائر قبول اولنان قرارنامه سفرای مشارالیه طرفدن حکومت متبوعه لرینه عرض ایدیلرک تعلیمات طلب ایدلمشدر . دیمک اولیور که بومسئله ارتق بیتمک اوزره بولنور . بو ویرکونک تاریخ احداثدن صوک زمانه قدر کچیردیکی صفحاته دائر (پیام) ده کوردیکم بعض معلوماتی ده علاوه عرض ایله مکی فائده دن خالی بولمادم . اجنبیلرک ممالک عثمانیه ده اقامت و تجارتلرینه مساعدده ایدلمدیکی زمانلرده بو ویرکو یالکیز عثمانیلردن آلمقده ایدی . بالاخره بوتون اجنبیه ده اقامت و تجارت حتی بخش اولنجه اوروپا دولترلرینک جمله سنده جاری اولان اصول وقواعد توفیقاً ممالک

عثمانیه ده متمکن و تجارتله مشغول اجنبیلرکده عثمانیلرکبی تمتع ویرکوسیه مکلف طوتلری محق و موافق کورلمش ، و باب عالیجه ایلک دفعه اوله رق ۱۸۷۴ تاریخنده بر لایحه تنظیم و دول معظمه یه تبلیغ اولدینی حالده درسعادت سفراسی بعض اسبابه مبنی قبولدن استکاف ایله مشلردر . متعاقباً ۱۰ مارت ۱۲۹۵ تاریخنده باراده سنیه پانتت ویرکوسنک استیفاسنی حاوی قرارنامه یه ده سفر اعراض ایله ملریله ۱۸۸۰ سنه سنده خارجیه نظارتنده لشکیل اولنان مختلط قومیسسیون اوزون اوزادی یه مذاکره دن صکره پانتت رسمنک اجنبیلره تشمیلنه موافقت ایتشلردر . بونک اوزرینه ۱۸۸۳ سنه سی ابتدا سنده و رسمک استیفاسنه مباشرت ایدیه چکی ائشاده بعض دولتر طرفندن ویرکونک صورت طرح وقیدی حقنده یه بر طاقم قیود و شروط درمیان ایدلمش ، و بونک اوزرینه تکرار بر نظامنامه قلمه آلهرق ۱۸۸۹ سنه سندن اعتباراً تطبیقی صورت قطعی ده تقرر ایتش ایکن یه قبولدن امتناع ایدلمکله ۱۸۹۱ سنه سنده تعدیل بر نظامنامه ترتیب فقط اوده تطبیق ایدیه مه مشدر . مع هذا بو دفعه کی مذاکره دول معظمه تبعه سنک مکلفیتلری حقنده در . چونکه برلین معاهده سی موجبجه قره طاغ تبعه سی تبعه عثمانیه کبی تلقی ایدلمکده اولدینی کبی صربستان ایله منعقد ۱۹۰۶ تاریخی تجارت معاهده سی حکمنه توفیقاً صربیلر و یونانستان ایله تعاطی اولنان ۵ ذی القعدة سنه ۱۲۷۱ تاریخی معاهده ایجابجه ده یونانلیلر ۸ کانون اول ۱۲۹۱ مقاوله سی موجبجه دخی ایرانیلر تمتع ویرکوسنه تابع طوتلشلر ، بوصورتله معاهده لرله مکلفیت اساسی تقرر ایدمین دول معظمه تبعه سی ایسه خارج قالمشدر . فقط بودفعه آرتق اولرکده مکلفیتی تقرر ایتش دیمکدر .

مسکوکات ده نشر اولنان قانون موقت موجبجه تعدیلاته اوغرایور . قانونک برنجی ماده سی حکمنجه مال صندوقلرینه حقیقی بش غروش قبول اولنان التیقلر ایله بونلرک یوز واللی پاره یه تداول ایدن نصف وربعلری والیوم یوز واللی پاره یه قبول اولنان قره بشلکلر ایله نصفلری و کموش غروشلق ویکرمی پاره لقلری و سلطان

حجله اېكار

« چغتې قېز » دن مفرز

بويومش كويده صاف و آزاده

ديكله مش دايه طبعتن

اك صميمي حكايه ساده ،

اك صميمي حكايه روشن .

بويومش كويده ايسته مانعه سر

دست پيوسته طبعته ؛

صاحب ارلمش قولايجه پاپ يالكرز

برصميمي حريم آمله .

كوى ! كوچوك ، لكن اك بويوك ، اك خوش

برنشيمن بوتون حياتي اچين ،

طولو يالكرز او ، باشقه يرلر بوش .

بوش بوتون هريرك حكاياتي ،

هريرك زمزماتي بوش ، لكن

كويده اكسيلميور شكياتي .

كويده هر كس حاريل حاريل چاليشير ؛

بوتون اطفال خرده سال بيله

ايش كورور ، سعيه دمبدم آليشير ،

چاليشير بويله كويلولر ال اله .

واردر البته كوى هواسنده

باشقه بر كيزلى سائق غيرت .

كويك الحان دلرياسنده

جانلانير كفته عمل البت .

چاليشير كن بوتون كويك خلقى

قالماز اصلا بوقيز جغز تنبل ؛

قزلغك كويده يوق كه برفرقى .

چاليشير قيز چوجوق ، قادين ، ارلك ،

هپسنى برخوش وجود سى وعمل ،

مشترك هپسى بروجود ملك .

محمود دورنده بش ، اون ، يكرمى پارميه تداول ايدين اسكى
متالكر و ۲۶ مارت سنه ۳۱۶ تاريخلى اراده سنه
موجبنجه احداث و ضرب ايدلمش اولان اون بش پاره قلمر ؛
۳۳۱ سنه سندن اعتباراً مسكوكات دن عد اولميه جقردر .
ايكنجى ماده موجبنجه ده ۳۳۲ سنه سى ابتدا سنه قدر
موقع تداوله قاله جق اولان مذكور اوقاقلق مال
صندوقلريه تحصيل شعبه لرى و مسكوكات اداره سى
طرفدن غروشى غروشنه نيكل مسكوكات ايله مبادله
اولنه جقردر . ديمك اولور كه ۳۳۱ سنه سندن اعتباراً
اوقاقلق نامه الده كموش ، چاريك ، ايكيك ، يكرميلك ،
اونلق ، بشلك قاله جق ، ديكر لرى قالمش بولنه جقردر .
تمنى ايده لم كه بوقانونى ، مسكوكاتك هر طرفده عين رايج
ايله تداولنى تأمين ايده جك و شمديكى اطراد سزلفى و سوء
استعمالاتى اورته دن قالديره جق يكي بر قانون تعقيب
ايتسون .

عراق پترول منبعلى مسئله سى بو آى ظرفده
انكليز و المان مطبوعاتى شدتله اشغال ايله مشدر . بوكاده
بغداد خطى كذر كاھنده بولسان بو منبعلرده انكليزلرك
تديقانى سبب اولدى . درت يوز كيلومتر ويه يقين بر
ساحه اشغال ايدين پترولك نوعى واقعه كوره دكشمكه
برابر برچوق منبعلردن روس پتروللرينه رقابت ايده جك
درجده مكممل پترول استحصالى ممكن اولديغى ميدانه
چيقيور . (جباره) و (شمسه) جهتلرنده كى پتروللر
بالخاصه اك مكممللرى ، (توز خرمنلى) منابعى ده الكزنكيين
وايليرى ايمش . بونلر دجله نهرينه ۱۲ - ۱۵ مترو
درينلكننده بر آسفالت طبقه سى تشكيل ايتكمده ايمش .
اهالينك بو منبعلردن شمديكى استفاده لرى بالطبع لاشى
مثابه سنده در . فقط بونلرك آتيسى پك مكمملدر . امتيازاتى
استحصال ايده جكلره پك چوق منفعت تأمين ايده بيله جكى كى
اوراده كى اهالى نى دخى احيا ايله جكدرد .

محمد زكى

